

**„CZASOPISMA BIBLIOLOGICZNE I INFORMATOLOGICZNE
W DOBIE PRZEMIAN”****Seminarium, Centrum Informacji Naukowej i Biblioteka Akademicka**

(Katowice, 28 maja 2019 r.)

W Centrum Informacji Naukowej i Bibliotece Akademickiej w Katowicach w dniu 28 maja 2019 r., z okazji jubileuszu 10-lecia istnienia czasopisma „Bibliotheca Nostra. Śląski Kwartalnik Naukowy” odbyło się seminarium poświęcone „Czasopismom bibliologicznym i informatologicznym w dobie przemian”. Celem spotkania – zorganizowanego przez Sekcję Bibliotek Szkół Wyższych SBP przy Zarządzie Okręgu w Katowicach, Sekcję Bibliotek Naukowych przy Zarządzie Głównym SBP, Instytut Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach oraz Bibliotekę Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach – była próba odpowiedzi na pytania dotyczące roli czasopism w nauce i kształceniu w dobie reformy szkolnictwa wyższego. O wypowiedzi na ten temat poproszono przedstawicieli redakcji periodyków naukowych i fachowych związanych formalnie z terenem Śląska, którzy mieli okazję zaprezentować własne dokonania i osiągnięcia dotyczące standardów edytorskich, naukowych i etycznych przestrzeganych na łamach ich czasopism.

Patronat medialny nad sympozjum objęły redakcje czasopism: „Bibliotheca Nostra. Śląski Kwartalnik Naukowy”, „Nowa Biblioteka. Usługi, Technologie Informacyjne i Media”, „Fides. Biuletyn Bibliotek Kościelnych”. Sponsorami całego przedsięwzięcia była firma JolJur, specjalizująca się w imporcie i dystrybucji obcojęzycznych wydawnictw naukowych, oraz Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach – Centrum Informacji Naukowej i Biblioteka Akademicka.

Przybyłych na seminarium gości powitała przewodnicząca SBP Okręgu w Katowicach Sylwia Błaszczyk, pracownik Biblioteki Śląskiej w Katowicach. Uczestnikami seminarium byli przedstawiciele redakcji czasopism lokalnych i ogólnopolskich, pracownicy naukowcy, bibliotekarze i studenci. Obecna była również Joanna Pasztaleniec-Jarzyńska, przewodnicząca SBP.

Pierwszą sesję plenarną moderował Jacek Tomaszczyk, dyrektor Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informatyki Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach (dalej IBiIN UŚ). Referatem otwierającym seminarium było wystąpienie Barbary Giedroń z Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. Emanuela Smółki w Opolu, która omówiła periodyk „Bibliotekarz Opolski”. Pismo ukazuje się od 1956 r.; początkowo nosiło tytuł „Pomagamy Sobie w Pracy. Opolski kwartalnik informacyjno-metodyczny”, a od 2011 r. ukazuje się pod tytułem „Bibliotekarz Opolski – internetowe pismo Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. Emanuela Smółki w Opolu”. Kwartalnik publikuje teksty związane z pragmatyką biblioteczną, zwłaszcza materiały metodyczne, normatywne oraz porusza aktualne zagadnienia bibliotekarstwa uniwersalnego.

Następnie głos zabrał Maciej Matwijów, prof. Uniwersytetu Wrocławskiego, który zaprezentował „Roczniki Biblioteczne. Czasopismo poświęcone kulturze książki i komunikacji piśmienniczej” – problemy pracy redakcyjnej. Periodyk wychodzi od 1957 r., w ostatniej ocenie parametrycznej otrzymał siedem punktów. „Roczniki Biblioteczne” mają profil bibliologiczno-bibliotekoznawczy, z historycznym aspektem kultury książki i komunikacji piśmienniczej.

Kolejny referat na temat półrocznika „Fides Biuletyn Bibliotek Kościelnych” w przeddzień 25 rocznicy wydania wygłosiła Bogumiła Warząchowska z Biblioteki Teologicznej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Pismo publikowane jest od 1995 r. przez Federację Bibliotek Kościelnych „Fides” i zgodnie z zapisami statutowymi Federacji koncentruje się na historycznych i aktualnych problemach bibliotek kościelnych. Ponadto dostarcza informacji niezbędnej dla unowocześnienia warsztatu pracy bibliotekarzy związanej z komputeryzacją bibliotek, wymianą doświadczeń w zakresie digitalizacji zbiorów, współtworzenia biblioteki cyfrowej i opracowania Elektronicznej Bibliografii Nauk Teologicznych.

Następnie Rafał Werszler z Dolnośląskiej Biblioteki Publicznej im. Tadeusza Mikulskiego we Wrocławiu przedstawił *Wpływ przemian na profil specjalistycznego pisma dla bibliotekarzy Dolnego Śląska „Książka i Czytelnik”*. Periodyk ukazywał się początkowo jako „Materiały Metodyczne” (1956-1976), następnie zmienił nazwę na „Książka i Czytelnik” (1980-2001), a ostatecznie nosił tytuł „Książka i Czytelnik. Czasopismo Bibliotekarzy Dolnego Śląska” (2004-2015). Pismo prezentowało zagadnienia związane z działalnością dolnośląskich placówek bibliotecznych, a równocześnie było platformą wymiany doświadczeń pomiędzy bibliotekami regionu.

Z kolei Renata Frączek, dyrektor Biblioteki Głównej Politechniki Śląskiej oraz pracownik naukowy IBiIN UŚ, podjęła temat *25 lat tradycji – co dalej? Czasopismo „Praktyka i Teoria Informatyki i Technicznej w obliczu zmian*. Kwartalnik ukazuje się od 1993 r. i wydawany jest przez Polskie Towarzystwo Informatyki i Technicznej, a swym zakresem obejmuje informatologię i dziedziny pokrewne. Na jego łamach publikowane są teksty na temat aktualnych i praktycznych problemów twórców i użytkowników informacji.

Pierwszą część obrad zamknęło wystąpienie Danuty Szewczyk-Kłós, dyrektora Biblioteki Głównej Uniwersytetu Opolskiego zatytułowane *Rocznik Biblioteki Głównej Uniwersytetu Opolskiego*. Pismo nieregularnie ukazuje się od 1994 r. Stanowi platformę wymiany doświadczeń w zakresie technologii informacyjnych

oraz jest miejscem publikowania opracowań naukowych z obszarów nauk humanistycznych i społecznych.

Moderatorem drugiej sesji plenarnej była Katarzyna Tałuc z IBiIN UŚ. Tę część obrad rozpoczęło wystąpienie Krystyny Hrycyk zatytułowane *Biblioterapeuta. Biuletyn Informacyjny Polskiego Towarzystwa Biblioterapeutycznego* 1998-2018. *Dwa dziesięcia lat społecznej misji*. Periodyk ukazuje się od 1998 r. jako kwartalnik, którego powinnością jest szerzenie idei biblioterapii w Polsce i popularyzacja działalności Polskiego Towarzystwa Biblioterapeutycznego. Na łamach kwartalnika zamieszczone są artykuły o tematyce kulturalnej i literackiej, a także z zakresu edukacji i biblioterapii oraz tematyczne bibliografie, recenzje książek i sprawozdania.

Z kolei Agnieszka Gołda i Agnieszka Łakomy-Chłosta z IBiIN UŚ wystąpiły z tematem: *Problematyka artykułów czasopisma „Nowa Biblioteka. Usługi, Technologie Informacyjne i Media” na podstawie analizy słów kluczowych (2010-2018)*. Czasopismo ukazywało się w latach 1998-2002 jako półrocznik zatytułowany „Nowa Biblioteka. Zeszyty Monograficzne Koła Naukowego Bibliotekoznawców Uniwersytetu Śląskiego”, a następnie po reaktywacji i zmianach w składzie redakcji (2010), odnowieniu koncepcji pisma (2015), periodyk stał się od 2016 r. organem naukowym Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informatyki Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z referencyjną wersją elektroniczną. W kwartalniku publikowane są artykuły z obszaru bibliologii, bibliografii, czytelnictwa, prasoznawstwa, a także z nowych technologii informacyjnych.

Jolanta Gwioździk, również z IBiIN UŚ, omówiła czasopismo „Bibliotheca Nostra. Śląski Kwartalnik Naukowy”. Pismo ukazywało się od 2005 r. jako „Bibliotheca Nostra. Biuletyn Informacyjny”, a następnie od 2009 r. „Bibliotheca Nostra. Śląski Kwartalnik Naukowy”. Periodyk tworzony jest we współpracy bibliotekarzy praktyków ze śląskich uczelni, teoretyków – nauczycieli akademickich i społeczników z Sekcji Bibliotek Szkół Wyższych Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich przy Zarządzie Okręgu w Katowicach. Na łamach kwartalnika „Bibliotheca Nostra” prezentowana jest tematyka zarówno współczesna, jak i historyczna, zagadnienia bibliologii i informatologii z uwzględnieniem kultury książki, edytorstwa i technologii informacyjnych.

Następnie głos zabrała Anna Marcol z Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. J. Lompy w Katowicach charakteryzując *Dialogi Biblioteczne. Półrocznik nauczycieli bibliotekarzy województwa śląskiego*. Czasopismo ukazuje się od 2008 r. w wersji papierowej i elektronicznej, a powstało z myślą o nauczycielach bibliotek pedagogicznych i szkolnych. Periodyk ma profil informacyjno-poradnikowy, popularyzuje wiedzę o regionie w kontekście bibliologicznym i kulturowym, a także zamieszcza artykuły popularnonaukowe z zakresu bibliotekarstwa i materiały wykorzystane w bieżącej pracy nauczycieli bibliotekarzy.

Drugą sesję plenarną zamknęło wystąpienie Anny Szemplińskiej z Biblioteki Instytutu Psychologii Uniwersytetu Wrocławskiego na temat „Przeglądu Biblioterapeutycznego”. Periodyk ukazuje się od 2011 r. jako organ wydawniczy Studiów Podyplomowych Biblioterapii w Instytucie Psychologii Uniwersytetu Wrocławskiego. Na przestrzeni lat zmieniała się jego częstotliwość i wydawca. Ostatecznie ukazuje się jako rocznik i zamieszcza artykuły przewidziane w programie Studiów Podyplomowych Biblioterapii, odzwierciedlające nowoczesny sposób myślenia o biblioterapii i pracy biblioterapeutów.

W ostatniej części seminarium organizatorzy przewidzieli panel dyskusyjny z przedstawicielami czasopism, który moderowali pracownicy IBiIN UŚ w Katowicach: Izabela Swoboda i Karol Makles. I. Swoboda podsumowała przebieg sesji, dziękując wszystkim prelegentom za rzetelną prezentację czasopism i chęć udziału w spotkaniu. Z kolei K. Makles nawiązał do obecnej sytuacji czasopism w dobie przemian, ich roli i znaczenia dla nauki i rozwoju dyscyplin, którym służą. W dyskusji oddano głos fachowcom – redaktorom, wydawcom, pracownikom naukowym i bibliotekarzom; usłyszano głosy dotyczące znaczenia czasopism specjalistycznych dla środowiska naukowego oraz wskazano na kierunki rozwoju pism w nowej rzeczywistości prawnorganizacyjnej i przynależności do dziedziny/dyscypliny. Ponadto zwrócono uwagę na ranking czasopism, problemy wydawania i finansowania pism, a także na zastosowania nowoczesnych technologii w procesie redagowania i publikowania periodyków. W licznych wypowiedziach zarówno reprezentantów czasopism, jak i uczestników spotkania nie mogło zabraknąć głosu o konieczności umiędzynarodowienia pism zgodnie z wymogami i standardami ministerialnymi. Jednak znaczna część głosów dotyczyła potrzeby kontynuacji dotychczasowych prac z myślą o obecnych i potencjalnych odbiorcach i utrzymania wysokiego poziomu merytorycznego. Żywimy nadzieję, że zarówno część spotkania poświęcona prezentacji czasopism, jak i dyskusja panelowa pozwoliły uczestnikom zdiagnozować stan polskich czasopism bibliologicznych i informatologicznych oraz nakreślić plany ich rozwoju na przyszłość.

Maria Kycler
Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach
Bogumiła Warząchowska
Biblioteka Teologiczna Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach

Tekst wpłynął do Redakcji 27 czerwca 2019 r.

ZARZĄDZANIE I ORGANIZACJA BIBLIOTEK. NARZĘDZIA I METODY PRACY BIBLIOTEKARZY, PRACOWNIKÓW INFORMACJI I ANIMATORÓW KULTURY: STAN OBECNY I PERSPEKTYWY ROZWOJU

XIII Bałtycka Konferencja

(Gdańsk, 16-17 maja 2019 r.)

W dniach 16-17 maja 2019 r. w Gdańsku odbyła się XIII Bałtycka Konferencja: Zarządzanie i Organizacja Bibliotek „Narzędzia i metody pracy bibliotekarzy, pracowników informacji i animatorów kultury: stan obecny i perspektywy rozwoju”. Było to kolejne z cyklu spotkań, w tej edycji, zorganizowane przez Uniwersytet Gdański, Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku oraz Komisję Zarządzania i Marketingu Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich (SBP). Jako symposium cykliczne o potwierdzonej renomie w środowisku konferencja spotkała się z dużym odzewem zarówno wśród referentów, sponsorów, jak i uczestników. Podczas trwających dwa dni obrad odbyło się osiem sesji, w ramach których istniała możliwość zapoznania się z innowacyjnymi projektami kulturalnymi, wynikami prac badawczych oraz podjęcia dyskusji w gronie specjalistów reprezentujących najważniejsze ośrodki biblioteczne w kraju. W ramach tegorocznego spotkania można było wysłuchać 51 referatów i pięciu wystąpień sponsorskich, a także wziąć udział w sześciu warsztatach.

Konferencję otworzyły wystąpienia organizatorów spotkania: Mai Wojciechowskiej (Uniwersytet Gdański) pomysłodawczyni i głównej organizatorki cyklu spotkań, Renaty Ropeli (dyrektora Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku), gospodarza tegorocznej konferencji oraz Joanny Pasztaleniec-Jarzyńskiej (przewodniczącej SBP). Uroczyste otwarcie konferencji zwieńczyła prelekcja przewodniczącej SBP pt. *Wpływ wieloaspektowych zmian oczekiwań użytkowników na działalność współczesnych księżnic*. W swoim wystąpieniu przedstawiła rolę biblioteki i bibliotekarza w społeczeństwie, które muszą być nie tylko odpowiedzialną na rosnące potrzeby informacyjne i kulturalne społeczeństwa, ale mają stanowić wsparcie także w jego rozwoju ekonomicznym i gospodarczym.

W odbywających się pierwszego dnia obradach plenarnych zaprezentowanych zostało pięć referatów i dwa wystąpienia sponsorów. Ich tematyka była mocno zróżnicowana, jednak stanowiła idealną zapowiedź pełnego spektrum zagadnień omawianych w kolejnych sesjach konferencji. Pierwsza głos zabrała Mariola Antczak (Uniwersytet Łódzki), opisując metody aktywizacji pracy z nastoletnim czytelnikiem, m.in. autorski projekt „Gra w trzy kolory”. Wskazała ona na rosnący problem uzależnienia od najnowszych technologii i zadała pytanie, skąd obecne nastolatki mają wiedzieć o nowych, odpowiednich dla nich lekturach. Opisując metody wspomagające w aktywizacji czytelnictwa docelowej grupy odbiorców (10-19 lat) Antczak nie zapomniała o zaproponowaniu kilku lektur, które mogą wzbudzić ich zainteresowanie. Drugi prelegent (Marcin Karwowski, Trenkwalder Polska) swoje wystąpienie poświęcił metodzie Żywej Biblioteki. W referacie

zawarto szereg informacji o charakterze historycznym, statystycznym i metodologicznym, jednak zdecydowanie najważniejszą jego część stanowiło przystępne wskazanie instrukcji wdrożenia w bibliotece innowacyjnych sposobów przeciwdziałania uprzedzeniom. Reprezentanci Biblioteki Głównej Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie (Marcin Kania, Karina Olesiak) w trzecim wystąpieniu sesji plenarnej wskazywali na istotną rolę fotografii w działalności informacyjnej, naukowej i kulturalnej biblioteki. Udowadniali oni, że fotografia jest coraz mocniej uwidaczniającym się sposobem komunikowania się oraz prawdopodobnie najbardziej dynamicznie rozwijającym się sposobem wizualizacji i archiwizacji otaczającego nas świata. Prelegenci swoje rozważania poświęcili trzem aspektom: społecznemu, prawnemu i technicznemu. Kolejny referat wygłoszony został przez Lidę Szczygłowską (Biblioteka Główna Politechniki Częstochowskiej) i dotyczył kwestii, istotnych głównie dla środowiska akademickiego, narzędzi bibliometrycznych pozwalających na szczegółową analizę dorobku naukowego. Rozważany w prezentacji przypadek dotyczył narzędzia SciVal, umożliwiającego m.in. analizę jednostek naukowych, grup badawczych, porównywanie poszczególnych naukowców czy analizę trendów badawczych. Ostatni referat sesji plenarnej, Beaty Korzystki (Politechnika Poznańska), dotyczył zastosowania metody kształcenia *b-learning* (ang. blended learning) w bibliotece. Opisano w nim rolę bibliotekarza jako mentora i przewodnika w procesie łączenia klasycznego sposobu kształcenia z innowacyjnymi metodami nauczania zdalnego. Pierwsze wystąpienie sponsorskie należało do Moniki Król reprezentującej firmę Elibron, dystrybutora systemów do ewidencji i zabezpieczania zbiorów bibliotecznych w technologii RFID HF. Na zakończenie sesji plenarnej wystąpił Damian Piera (Ebsco) przedstawiając obecną ofertę subskrypcji serwisów adresowanych zarówno dla bibliotek akademickich (m.in. Academic Search Ultimate, Business Source Ultimate), jak i publicznych (np. Ebsco eBooks - Public Library Collection).

Wznowienie obrad konferencji odbyło się z podziałem na dwie równoległe sesje, których tematyka w zdecydowanej większości dotyczyła prezentacji bieżącej działalności bibliotek (zarówno naukowych, jak i publicznych). W pierwszej sesji zaprezentowano siedem referatów i odbyło się jedno wystąpienie sponsorskie. Trzy początkowe wystąpienia należały do reprezentantów Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. W pierwszym z nich Natalia Pamuła-Cieślak oraz studentka architektury informacji Daria Chrześcijańska zaprezentowały narzędzia internetowe wspomagające tworzenie, opisywanie, katalogowanie i udostępnianie kolekcji odnośników. W referacie wskazano wybrane funkcjonalności i użyteczność kilku serwisów. Drugi referat przedstawił Przemysław Krysiński wskazując niedociągnięcia instytucji kultury w wykorzystaniu mediów społecznościowych. Następnie Agata Olkowska wygłosiła referat, w którym poddała analizie sposób postrzegania baz dziedzinowych przez użytkowników. W konkluzjach opartych m.in. na badaniach ankietowych zwróciła uwagę na potrzeby odbiorców informacji w dobie Web 2.0 i wskazała prawdopodobne drogi rozwoju baz bibliograficznych. W kolejnym wystąpieniu Anna Łach (Uniwersytet Wrocławski) zaprezentowała wstępne wyniki analizy bibliometrycznej oparte na cyfrowej kolekcji „Roczników Bibliotecznych”. Celem badań było wypracowanie odpowiedzi m.in. na takie kwestie jak: kierunki przepływu wiedzy, czy różnice językowe tekstów w kontekście czasu ich powstania. Zestawienie obej-

mowało jedynie teksty z kilku lat, jednak wnosząc ze słów autorki wykazujący dynamiczne postępy prac digitalizacji zespołu Pracowni Humanistyki Cyfrowej można spodziewać się dalszych opracowań w tym zakresie. W następnym referacie Anna Sabińo i Małgorzata Bochińska (Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu, WBPiCAK w Poznaniu) opowiedziały o powstaniu i rozwoju inicjatywy Dyskusyjnych Klubów Książki (DKK) na przykładzie regionu wielkopolskiego. W kontekście aktywizacji czytelniczej i szeregu podanych danych statystycznych niezwykle trafnie podano korzyści wynikające z uczestnictwa w DKK dla różnych grup zaangażowania w projekt (moderatorów, koordynatorów, uczestników oraz internautów). Kolejny referent reprezentował firmę ZB Studio (Zbigniew Żejmo), która w swoim portfolio posiada wiele udanych modernizacji i nowych aranżacji przestrzeni instytucji kultury. Opowiedział on o całości procesu projektowania i wdrażania koncepcji działania nowej biblioteki, poczynając od planowania fizycznej przestrzeni po analizę jej codziennego życia. Wojciech Kuliński reprezentujący Centralną Bibliotekę Wojskową ukazał filmową działalność swojej jednostki. Wskazał on, że ze względu na charakter i przeznaczenie biblioteki jest to jedna z nielicznych form, która pozwala na dotarcie z jej działalnością do szerszego kręgu odbiorców. Ostatnie wystąpienie tej sesji wygłosił Zbigniew Meller, przedstawiciel jednego ze sponsorów konferencji – PWN. Zaprezentował rozwój platformy online Wydawnictwa Naukowego PWN dostępnej w ofercie dla bibliotek – IBUK Libra.

W sesji równoległej odbyło się osiem referatów. W pierwszym z nich Mariusz Balcerek (Wojewódzka Biblioteka Publiczna – Książnica Kopernikańska w Toruniu) przeanalizował stan informacji naukowej w wojewódzkich bibliotekach publicznych. Podstawą badań były ogólnodostępne informacje pobrane z witryn internetowych oraz z Biuletynów Informacji Publicznej bibliotek. Cztery kolejne referaty przedstawiały dokonania bibliotekarzy w kontekście opracowania projektów adresowanych do społeczności lokalnych. Próbę identyfikacji i wskazania roli biblioteki w kontaktach z młodzieżą podjęła Patrycja Mynarek reprezentująca Miejską Bibliotekę Publiczną w Kędzierzynie Koźlu. Kontynuowała ona tematykę podjętą we wcześniejszym wystąpieniu przez M. Antczak, wskazując bibliotekę jako miejsce rozwoju artystycznego i edukacji medialnej, kształtującego kompetencje osobiste i umiejętności prospołeczne. Problematykę aktywizacji czytelniczej w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Opolu przybliżyła Violetta Łabędzka. Wskazała nie tylko na duże zapotrzebowanie na inicjatywy kulturalne w regionie, ale również na potrzebę współdziałania z innymi placówkami kultury i oświaty. Ciekawe rozważania odnośnie roli biblioteki we współczesnym świecie przedstawiła Monika Sobczak-Waliś reprezentująca Miejską Bibliotekę Publiczną im. Adama Asnyka w Kaliszu. W swoim wystąpieniu zastanawiała się, czy biblioteka może stać się miejscem terapii, m.in. dla dzieci z autyzmem, chorobą Aspergera czy zaburzeniami neurologicznymi. Referentka zaprezentowała bibliotekę wychodzącą z własną inicjatywą dla wskazanych grup użytkowników i ich opiekunów. Zapewniając im m.in. możliwość organizowania codziennych zajęć i spotkań. W kolejnym referacie Violetta Perzyńska przedstawiła udaną realizację wskrzeszenia w Bibliotece Głównej AWF w Warszawie Koła Dramatycznego, inicjatywy skierowanej do studentów i nawiązującej do działalności z lat 70. i 80. zeszłego wieku. Następne wystąpienia ukierunkowane były na aspekt

technologicznego wsparcia biblioteki świadczonego ich użytkownikom. Mariola Nawrocka i Iwona Piwońska (Biblioteka Główna WAT w Warszawie) zaprezentowały doświadczenia w kontaktach na płaszczyźnie bibliotekarz-czytelnik podpartych statystykami czterech lat działania usługi „Zapytaj bibliotekarza”. Sławomir Sobczyk (Biblioteka Główna ASzP w Krakowie) przedstawił działanie Bazy Gromadzenie, wspierającej statutowe działania biblioteki w zakresie zarządzania zbiorami. Ostatnia referentka tej sesji, Lilianna Nalewajska (Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie) powróciła do dominującej w tej części obrad tematyki wspierania społeczności lokalnych. W swoim wystąpieniu wskazała na bogatą ofertę warsztatów prowadzonych przez reprezentowaną przez nią instytucję. Ostatecznie skupiła się na jednym, wybranym polu działalności BUW – inspirowaniu rozwoju kompetencji informacyjnych licealistów.

Trzecia część obrad przebiegła również z podziałem na dwie równoległe sesje. W pierwszej z nich zaprezentowano siedem referatów, wśród których dominującą tematyką były elektroniczne źródła informacji oraz rozwój usług bibliotecznych. Pierwszy referat przedstawiła Aleksandra Warczyńska (WBPiCAK w Poznaniu). Dotyczył on działalności Pracowni Krajoznawczej, a w szczególności realizowanych przez nią cyklicznych imprez „Wielopolska bez tajemnic”, warsztatów, prelekcji i szkoleń o tematyce regionalnej. W prezentacji „Katalogi biblioteczne – źródła informacji o drukach nowych” Marzena Błach (BG UP w Krakowie) poddała analizie i omówiła zapytania kierowane do systemu przez czytelników. Ocenione zostało 15 katalogów bibliotecznych w celu wskazania zalet i barier pozwalających na lokalizowanie druków nowych. Kolejna referentka – Barbara Chmielewska (BUW) – wskazała na zalety gromadzenia zbiorów bibliotecznych w promowanej ostatnio usłudze „Zakup Decyzją Czytelnika”, gdzie faktyczny wpływ na kształt przyszłych zbiorów mają użytkownicy biblioteki. W czwartym wystąpieniu tej sesji Magdalena Seta przedstawiła wykorzystanie licencjonowanych (komercyjnych) źródeł informacji w Bibliotece Głównej Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie w latach 2014-2018. Następnie Mariola Augustyniak (Biblioteka Uniwersytetu Łódzkiego) podjęła się trudnej roli wskazania współczesnych narzędzi pracy bibliotekarza, ich wpływu na użytkowników, organizację i zarządzanie biblioteką, a przede wszystkim na samych bibliotekarzy. Kolejne referentki reprezentowały Bibliotekę Główną Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie (Anna Gawryluk, Renata Lewińska). W swoim wystąpieniu przedstawiły analizę badania potrzeb użytkowników biblioteki w kontekście dostosowania usług do ich oczekiwań. Ostatni referat tej sesji wygłosiła Aneta Wcisło (Zagłębiowska Mediateka), przedstawiając efekty gruntownej modernizacji reprezentowanej przez nią instytucji. W mediatece wprowadzono całkowicie nową aranżację przestrzenną budynku, która wymagała inwestycji o bardzo wysokim nakładzie (w szczególności w nowe technologie).

Równoległa sesja dotyczyła przede wszystkim trendów w usługach bibliotecznych oraz działalności bibliotek na rzecz skupionego wokół nich środowiska lokalnego. Pierwszy z referatów tej części obrad, Jarosław Pacek (Uniwersytet Śląski), wskazał na problemy normalizacyjne w polskich ośrodkach informacji i dokumentacji. Wśród konkluzji zaproponował własne, autorskie rozwiązania wspomagające omówione przedsięwzięcia standaryzacyjne w Polsce. Kolejna referentka, Bogumiła Celer (PBP Książnica Pedagogiczna w Kaliszu), dokonała

wstępnej analizy izb muzealnych działających w polskiej przestrzeni bibliotecznej. Przedstawiła ona kategoryzację oddziałów muzealnych, zwracając szczególną uwagę na wykorzystywane przez nie technologie informacyjno-komunikacyjne w udostępnianiu zbiorów. W trzeciej prezentacji Kinga Żmigrodzka-Ryszczuk (Biblioteka Główna Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu) opisała działanie systemu ProLib w kontekście rejestracji wymiany i darów (moduł WiD). Monika Rząsa (Biblioteka Główna Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie) opisała działania pracowników biblioteki wykraczające poza podstawową działalność statutową biblioteki: prowadzenie Archiwum Uczelnianego, muzeum, przygotowywanie wystaw czy uczestnictwo w prelekcjach. Elżbieta Broda (Akademia Pomorska w Słupsku) w swoim wystąpieniu zajęła się tematyką kompetencji bibliotekarzy małej biblioteki publicznej. Prelegentka poddała dyskusji to, czy bezpośrednio po ukończeniu studiów bibliotekarz może poprawnie realizować zadania postawione przed nim w tego typu bibliotekach. Zasobami Bałtyckiej Biblioteki Regionalnej i sposobem dostępu do nich zajęła się w swoim referacie Danuta Sroka (Miejska Biblioteka Publiczna w Słupsku). Przedstawiła ona obserwacje pochodzące z ponad dziesięciu lat funkcjonowania dostępu do tych zasobów i ich opracowywania. Ciekawy i odważny pomysł na promocję Biblioteki Raczyńskich przedstawiła Katarzyna Wojtaszak. Na przykładzie akcji bibliotecznej polegającej na przeróbce piosenki „Miłość w Zakopanem” analizuje ona pozytywne i negatywne aspekty takich działań, poddając ocenie zebranych, czy warto w przyszłości podejmować podobne inicjatywy. Monika Curyło omówiła tematykę, która coraz częściej dotyczy również bibliotekarzy, ingerencji maszyn i technologii w ich pracę. Starła się określić powiązane z tym wyzwania i zmiany czekające biblioteki, zadała też pytanie, czy będą one miały negatywne konsekwencje, czy tylko spowodują postęp. Poszerzeniem wiedzy i kompetencji bibliotekarzy zajęła się również Katarzyna Pawluk (Miejska Biblioteka Publiczna w Opolu). Wykazała, jak zdobywana wiedza z najnowszych technologii, serwisów *e-learning*, rozwiązań mobilnych oraz otwartych zasobów może być później propagowana wśród dzieci, młodzieży, nauczycieli i współpracowników.

Drugi dzień konferencji ponownie rozpoczęła sesja plenarna, w której zaprezentowano trzy referaty i dwie prezentacje sponsorów. W pierwszym wystąpieniu pod tytułem *Praktyka dla praktyka – biblioteczny Erasmus* (Natalia Gromow, Miejska Biblioteka Publiczna w Gdyni) zaprezentowany został międzymiastowy projekt dotyczący wymiany bibliotekarzy obejmujący swym działaniem teren całego kraju. W referacie omówiono dotychczasowe osiągnięcia programu oraz obecne działania dotyczące wymiany pracowników w ramach jego IV edycji. Kolejne wystąpienie dotyczyło analizy estetyki stron WWW wojewódzkich bibliotek publicznych, w którym wykorzystano wybrane wyznaczniki oceny szaty graficznej. Osobą prezentującą był piszący te słowa. Trzecie wystąpienie w sesji plenarnej należało do Adama Jachimczyka, reprezentującego Uniwersytet Warszawski. Podjął się w swoich rozważaniach ważnego tematu: ochrony znaków towarowych wszelkiego typu organizacji, m.in. instytucji kultury i edukacji. Autor swoje badania oparł na analizie bazy TMview prowadzonej przez Urząd Unii Europejskiej ds. Własności Intelektualnej. Dalszą część tej sesji zajęły dwie prezentacje sponsorów konferencji firm ProLib (Marta Bednarek) i EureFilm (Jean Paulin). Przedstawicielka pierwszego sponsora zaprezentowała aplikację

mobilną przeznaczoną dla użytkowników systemu Prolib, drugi ze sponsorów w swojej wypowiedzi pokazał najnowsze produkty z zakresu ekspozycji i ochrony zbiorów bibliotecznych.

Ostatnie wystąpienia XIII Bałtyckiej Konferencji również podzielono na dwie równoległe sesje. Pierwszą z nich rozpoczęła Marlena Gęborska (Uniwersytet Śląski), która w referacie *Od zajęć tanecznych do edukacji czytelniczej, czyli animacja w środowisku lokalnym* wskazała na wszechstronne możliwości bibliotek we wspieraniu potrzeb zgromadzonych wokół niej społeczności. Wymieniła kilka przykładowych pomysłów, takich jak terenowe gry edukacyjne, kiermasze świąteczne czy spektakle. W wystąpieniu podkreśliła coraz większy udział bibliotek we wsparciu imprez o charakterze sportowym. Drugi referent (Andrzej Rafał Hołasek, Biblioteka Politechniki Łódzkiej) zaprezentował możliwość wykorzystania przez bibliotekarzy materiałów archiwalnych jako narzędzia promowania działalności naukowej i dydaktycznej swojej macierzystej jednostki. Trzecia prezentacja (Piotr Chmielewski, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu) przybliżyła tematykę usług internetowych w kontekście coraz częstszych zjawisk utrudniających dostęp do informacji, m.in. cenzury. Referent wskazał rozwiązania pozwalające ominąć te przeszkody. Dorota Kolenda (Miejska Biblioteka Publiczna we Wrocławiu) podjęła się próby przedstawienia najnowszych technologii wspomagających nie tylko pracę biblioteki, ale również uatrakcyjnających jej ofertę kulturalną. W prezentacji położono wyraźny akcent na coraz większe wymagania względem rozwoju kompetencji zawodowych bibliotekarzy (w szczególności o charakterze informatycznym). Ostatnie dwa wystąpienia tej sesji należały do reprezentantów Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Karol Ebertowski w swoim referacie przybliżył tematykę stron internetowych i baz danych towarzystw genealogicznych dokonując ich porównania metodą jakościowo-heurystyczną. Natomiast Julia Hladiy poświęciła swoją prezentację tematowi aktywnego czytania wśród dzieci od urodzenia do drugiego roku życia. Zestawiła ona swoje własne doświadczenia i wiedzę czerpaną z wywiadów z rodzicami względem teorii Glenna Domana, Marii Montessori oraz Rudolfa Steinera.

W równoległej sesji odbyło się również sześć wystąpień. Pierwsze z nich zaprezentowane przez Maję Wilczewską (Biblioteka Pedagogiczna w Gorzowie Wielkopolskim) dotyczyło japońskiej sztuki opowiadania historii za pomocą kart. Referentka opisała szerokie spektrum zastosowań „papierowego teatru” m.in. do promocji czytelnictwa wśród różnych grup społecznych. Drugi referat sesji (Karina Fedynyszyn, Joanna Tomasiewicz) stanowił kontynuację wielokrotnie sygnalizowanej podczas konferencji tematyki rozwoju kompetencji bibliotekarzy, jak i opisu wykorzystania najnowszych technologii, w tym przypadku w Bibliotece Głównej Politechniki Opolskiej. Trzecie wystąpienie wygłoszone przez Jolantę Sobielgę było analizą badania satysfakcji użytkowników przeprowadzoną w 2018 r. odnośnie usług świadczonych przez Bibliotekę Politechniki Świętokrzyskiej w Kielcach. W kolejnej prezentacji Joanna Błasiok przedstawiła autorską inicjatywę podjętą w Bibliotece Politechniki Gdańskiej – repozytorium MOST Wiedzy. Propaguje ona różne aspekty działalności naukowej, np. wyniki badań, projekty, czy nawet informacje dostępne w laboratoriach i aparaturze badawczej. Następni referenci reprezentowali Główną Bibliotekę Lekarską (Dorota Ubysz, Iwona Fryzowska-Chrobot, Wojciech Giermaziak). Opisali oni możliwości syste-

mu informacyjno-wyszukiwawczego Tez-MeSH wykorzystywanego do sporządzania opisów treściowych, zakwalifikowanych do Polskiej Bibliografii Lekarskiej. Ostatnie wystąpienie tej sesji należało do Elżbiety Ryszki i Katarzyny Górskiej-Marchewki (Biblioteka Główna Politechniki Śląskiej w Gliwicach). Na podstawie przeprowadzonych w 2019 r. ankiet podjęły się one próby ukazania możliwości różnorodnych form motywowania bibliotekarzy. Dobrze dobrane motywatory, zdaniem referentek, wpływają pozytywnie na pracowników, zachęcają do rozwoju i podejmowaniu wzmożonych działań na rzecz instytucji.

Organizatorzy przyzwyczaili uczestników cyklu Bałtyckich Konferencji do bogatej oferty towarzyszącej wystąpieniom konferencyjnym i nie inaczej było tym razem. W pierwszym, jak i w drugim dniu konferencji równoległe do wszystkich sesji (poza obradami plenarnymi) istniała możliwość uczestniczenia w zajęciach warsztatowych. W tegorocznej edycji dostępnych było sześć warsztatów: *Kreatywne gry książkowe* (Anna Jaglińska), *Zainspiruj się! – przegląd niecodziennych metod* (Marcin Karwowski), *Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w pracy bibliotekarzy szkolnych i publicznych* (Jolanta Laskowska), *Tylko nie Disneyland, czyli o polskim filmie animowanym w przestrzeni biblioteki* (Sylwia Kilanowska-Męczykowska), *Dobre spotkanie – jak to zrobić?* (Dagmara Batóg) oraz *Zaawansowana praca z archiwami: Wayback Machine* (Marcin Wilkowski). Można było wziąć udział w dowolnej liczbie warsztatów.

XIII Konferencja Bałtycka była spotkaniem niezwykle udanym, co zgodnie podkreślali wszyscy jej uczestnicy. W kuluarach podkreślano, że jest to jedna z nielicznych konferencji, która nie tylko inspiruje badawczo, pozwala na wymianę wiedzy, dzielenie się doświadczeniami, ale integruje w specyficzny dla siebie sposób środowisko praktyków i teoretyków związanych z bibliologią i naukami o informacji. Dla wszystkich entuzjastów tego cyklu spotkań ważną informacją była załączona w materiałach promocyjnych zapowiedź przyszłorocznej konferencji pt. „Otwarta nauka, otwarta kultura, otwarta edukacja”, która odbędzie się w dniach 14-15 maja 2020 r. Pozytywny odbiór konferencji w środowisku, jak również ciekawy dobór wiodącego tematu spotkania z całą pewnością wróży nadchodzącej edycji nie mniejszy sukces niż ten, który osiągnęła ona w tym roku.

Mariusz Jarocki
Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

Tekst wpłynął do Redakcji 11 września 2019 r.